

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В КНР

THE PROBLEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF MUSIC TEACHER IN PRC

Стаття присвячена проблемі професійної підготовки вчителів музики в умовах реформування музично-педагогічної освіти в Китаї. У XXI ст. у китайській освіті пропагується новаторський дух, дедалі більше уваги приділяється вихованню свідомих, вдумливих кадрів із високим рівнем професійних навичок. Проведення політики реформ і відкритості економіки сприяло стрімкому прогресу КНР, що закономірно призвело до розвитку музично-педагогічної освіти. Великий міжнародний обмін і співробітництво спонукали китайські університети висунути вищі професійні вимоги до педагогів-музикантів. Однак нині є суттєвий розрив між зростаючими потребами суспільства у кваліфікованих вчителях музики і змістом навчальних курсів музично-педагогічних спеціальностей у коледжах і університетах, що створює необхідність перегляду проблеми професійної підготовки вчителів музики. У статті проведено аналіз літератури з проблеми впровадження «нової системи підготовки вчителів музики», а також надані результати вивчення документації у сфері освіти в КНР. Методологічною основою цієї роботи є дослідження вчених в області теорії і методики музичного навчання і виховання в галузі професійної підготовки педагога-музиканта. Проведений аналіз нормативної бази дав змогу виокремити п'ять основних принципів професійного розвитку вчителів. На основі проведеного дослідження у статті констатується, що суттєву увагу приділяють навчанню гри на фортепіано, оскільки, відповідно до статистичних даних, загальноосвітні школи забезпечені такими фахівцями лише на 10% від загального числа шкіл у Китаї. Автор підкреслює, що необхідною умовою підвищення професійної підготовки вчителів музики в Китаї є підвищення фортепіанної підготовки, яке відіграє ключову роль у цьому процесі. Сучасне навчання гри на фортепіано ще більше спрямоване на розвиток у учнів незалежного мислення та здатності вирішувати проблеми.

Ключові слова: вчитель музики, професійна підготовка, фортепіанне навчання, музичне мистецтво.

The article is devoted to the problem of professional training of music teachers in the conditions of reforming music and pedagogical education in China. In the 21st century, the innovative spirit is promoted in Chinese education; more and more attention is paid to the education of conscious, thoughtful staff with a high level of professional skills. The policy of reform and openness of the economy contributed to the rapid progress of PRC, which naturally led to the development of music and pedagogical education. Extensive international exchange and cooperation have prompted Chinese universities to place higher professional demands on music teachers. However, today there is a significant gap between the growing needs of society in qualified music teachers and the content of music courses in music and pedagogical specialties in colleges and universities, which creates the need to reconsider the problem of professional training of music teachers. The article analyzes the literature on the implementation of the "new system of music teacher training", as well as the results of the study of documentation in the field of education in PRC. The methodological basis of this work is the study of scientists in the field of theory and methods of music education and training in the field of professional training of music teachers. The analysis of the regulatory framework made it possible to identify five basic principles of professional development of teachers. Based on the research, the article states that significant attention is paid to learning to play the piano. Because according to statistics, secondary schools are provided with such specialists only 10% of the total number in China. The author emphasizes that the necessary condition for improving the professional training of music teachers in China is to increase piano training, which plays a key role in this process. Modern teaching of piano is even more aimed at developing students' independent thinking and problem-solving ability.

Key words: music teacher, professional training, piano training, musical art.

УДК 378.016:78] (570)
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/36.2>

Корчагіна Г.С.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри
музично-інструментальної
підготовки вчителя
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

Ян Чженьюй,
аспірант кафедри освітології
та інноваційної педагогіки
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

Постановка проблеми. На початку ХХ ст. в китайській музичній освіті відбулися значні зміни у зв'язку з проникненням західної музики і виникненням нової музичної філософії. Після проведення політики реформ і відкритості економіки КНР стала стрімко прогресувати, що закономірно призвело до розвитку музично-педагогічної освіти. Китайські музиканти, освоївши досягнення музичної науки за кордоном, один за одним поверталися на Батьківщину та привносили зміни в процес викладання музики.

У 1970-х рр. ЮНЕСКО вказала, що прискорення процесу професіоналізації вчителів є успішною стратегією підвищення якості освіти. З тих пір професійний розвиток вчителів став загальносвітовою тенденцією, яка сприяла створенню нових концепцій і нових систем педагогічної освіти в багатьох

країнах. Поворотним моментом в історії розвитку музичної освіти Китаю, особливо в його педагогічній площині став період другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Основним підсумком в історичному розвитку китайської музичної освіти стало формування спеціальної педагогічної освіти. У ХХІ ст. в китайській освіті пропагується новаторський дух, дедалі більше уваги приділяється вихованню свідомих, вдумливих кадрів із високим рівнем професійних навичок. Ці положення віднайшли відображення в нормативних документах: Конституції Китайської Народної Республіки, «Законі про освіту в Китайській Народній Республіці», «Законі про вищу освіту в КНР», «Законі про обов'язкову освіту в Китайській Народній Республіці» тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему професійного розвитку вчителів музики

в Китаї представлено в наукових статтях та дисертаційних дослідженнях китайських науковців: Лю Цзін (розвиток змісту професійної підготовки педагогів-музикантів); Лін Є, Чжан Лу (проблеми диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва); Чі Лін, Ван Юе, Цзюй Ціхунь, Чень Чжень, Чжао Сяошень (фортепіанна підготовка педагогів-музикантів). Дослідженням проблем професійного розвитку педагога-музиканта в Україні займалися А. Болгарський, І. Гринчук, Н. Гуральник Г. Дідич, В. Дряпіка, Г. Ніколаї, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Щолокова тощо.

Метою статті є аналіз процесу професійного підготовки вчителів музики в Китаї.

Виклад основного матеріалу. З початком XXI ст. в китайській освіті пропагується новаторський дух, дедалі більше уваги приділяється вихованню усвідомлених, вдумливих кадрів з високим рівнем навичок.

Нині китайські дослідники розходяться в думках щодо визначення шляхів професійного розвитку вчителя, але загалом концепція професійного розвитку охоплює два типи розуміння, а саме: розвиток «професії вчителя» і «підвищення кваліфікації» вчителів.

Протягом останніх років в Інституті музичної освіти Центральної консерваторії Китаю застосовують абсолютно нову концепцію реформи спеціальності «Музична освіта». Протягом більш ніж десяти років використовується система, в рамках якої організація навчання націлена на підготовку конкурентоспроможних педагогів-музикантів у сфері освіти, що володіють соціальною і професійною мобільністю. За словами Гао Цзяньцзін [1], для того щоб підвищити освіченість громадян, необхідно готувати фахівців, метою яких є реформування національної музичної освіти для задоволення потреби шкільної музичної освіти нового століття Китаю. Професійний розвиток вчителя музики – це постійний розвиток і вдосконалення своїх професійних знань, професійних здібностей і професійного мислення.

У «Керівництві до визначення професійних стандартів учителів КНР» опублікованих Міністерством освіти в 2001 р., згадано, що уроки музики мають повернутися обличчям до всього колективу учнів, приділяти увагу їх індивідуальному розвитку [4]. З огляду на аналіз нормативної бази, що регламентує здійснення зазначеного процесу, було виокремлено п'ять основних принципів професійного розвитку вчителів.

1. Принцип подвійного значення. Так званий принцип подвійних цінностей являє собою цінності, втілені в професійному розвитку вчителів: індивідуальну цінність і соціальну цінність. Професійний розвиток вчителів має одночасно посилювати ці дві цінності, в результаті чого підвищиться загальна соціальна цінність вчителів.

2. Принцип автономного розвитку. Вчителі є основним органом професійного розвитку, а самостійність окремих вчителів є передумовою і основою професійного розвитку вчителів.

3. Принцип всебічного розвитку. Принцип всебічного розвитку прагне сприяти всебічному і гармонійному розвитку «емоцій», «пізнання» і «здібностей» вчителів і підкреслює прояв професіоналізму в довгостроковій освітній практиці.

4. Принцип сталого розвитку. Професійний розвиток вчителів триває все життя і являє собою процес постійного вдосконалення. Вчителі мають вчитися впродовж життя, щоб забезпечити довгострокове навчання. Безперервність та етапність, а також координація різних етапів професійного розвитку вчителів із концепцією безперервного навчання для адаптації до швидкого розвитку суспільства.

5. Принцип «досвід + роздум». «Досвід + роздум» належить до наукового принципу, який підкреслює, що люди мають вчитися на власному досвіді, вдосконалюватися в роздумах і бути справжніми практиками рефлексії.

Також необхідно зазначити, що великий міжнародний обмін і співробітництво спонукали китайські університети висунути вищі професійні вимоги до педагогів-музикантів. В Інституті Музичної освіти Центральної консерваторії в Пекіні застосовується абсолютно нова концепція для реформи спеціальності «Музична освіта». Основними відмінностями навчальних курсів і змісту нової системи є такі:

1) у рамках нової системи заняття з сольфеджіо, хорового співу, диригування хором об'єднані в єдину серію занять під назвою «Викладання співу»;

2) на спеціальності «Музична освіта» вводяться заняття з курсу «Музика і рух», основним завданням яких є покращення гнучкості і координації рухів, а також оволодіння основними рухами і позами, необхідними для танцю;

3) курс занять із теорії композиції в рамках нової системи об'єднує гармонію, поліфонію і аналіз музичних форм із практикою викладання;

4) на заняттях із методики викладання музики моделюються ситуації з викладацької практики;

5) за новою системою велика увага приділяється навчання гри фортепіано [2]. Загалом у країні зазначається низька якість володіння фортепіано майбутніми вчителями музики. До необхідного рівня нині наближається невелике число вчителів. Згідно зі статистичними даними, тільки 10% шкіл у Китаї забезпечені такими фахівцями. У 90% шкіл педагоги-музиканти слабо володіють фортепіано, що своєю чергою негативно впливає на музичний розвиток школярів. Оскільки в реалізації педагогічних новацій загального музичного виховання XX – початку XXI ст. якість фортепіанної підготовки відіграє ключову роль, вдосконалення університетського фортепіанного навчання

майбутніх вчителів музики в Китаї є актуальним завданням, від вирішення якої істотно залежить успіх розпочатих перетворень [6, с. 5]. Зупинимось більш детально на цьому пункті. Навчання гри на фортепіано і викладання інших предметів має як загальні риси, так і особливості, і цей процес є порівняно складним. На всіх етапах навчання викладачі фортепіано мають не тільки навчати навичкам гри на музичних інструментах, а й знайомити учнів із прекрасним і унікальним світом музики, для того щоб учні могли зрозуміти сенс, мову і методи музики, а також прагнути до інтеграції передачі знань, тренування здібностей та інтелектуального розвитку.

Реформа сучасної освіти і розвиток фортепіанної педагогіки з новаторським духом і практичними здібностями в новому столітті стали ключовими питаннями навчання в коледжах і університетах Китаю. У 2006 р. Міністерство освіти КНР рекомендувало «Керівну навчальну програму дисципліни «Фортепіано» для бакалаврату музично-педагогічного спрямування у вищих навчальних закладах». Ця програма є головним документом розробки вузівських програм [3].

Сучасне навчання гри на фортепіано більше націлене на розвиток в учнів незалежного мислення та здатності вирішувати проблеми. Нині у КНР ще не сформована загально визнана і ефективна система викладання і навчання гри на фортепіано. Тому відповідно до різних об'єктів навчання навчальні матеріали мають вибиратися в рамках програми, встановленої Міністерством освіти.

Судячи з динаміки зарубіжних колег, акцент у навчанні гри на фортепіано поступово змістився з простого обговорення техніки виконання на те, як розвивати музичність учнів. Під час навчання більше уваги приділяється розвитку практичних здібностей.

Фортепіано – один із класичних музичних інструментів, і коледжі та університети приділяють безпрецедентну увагу курсам гри на фортепіано. У минулому в процесі навчання гри на фортепіано в основному використовувалася індивідуальна організація курсів, але традиційний режим навчання підкреслював недоліки недостатніх освітніх ресурсів і не міг задовольнити зростаючий попит на навчання гри на фортепіано. В останні роки були розроблені і поступово застосовуються такі форми занять: індивідуальне, малочисельне навчання, групове, а також режим онлайн-навчання і змішаний режим навчання.

Індивідуальні заняття проводяться тільки для піаністів, один раз на тиждень. Зміст навчальної програми визначається викладачем з огляду на рівень підготовки студента.

Малочисельні заняття призначені для студентів, які освоюють вокал або інші, крім фортепіано,

інструменти. Група формується зі студентів приблизно одного рівня підготовки, і зміст навчальної програми визначається відповідно до неї.

Групові заняття проводяться для великої кількості студентів, які не знають основ фортепіанної гри. Викладач проводить їх в аудиторії з цифровим фортепіано. При цьому в аудиторії знаходиться в середньому 20 інструментів, відповідно, стільки ж студентів. Кожен студент має знаходитися за індивідуальним фортепіано [6, с. 101].

Онлайн-навчання також використовується в процесі навчання гри на фортепіано в коледжах і університетах, компенсує недоліки традиційних офлайн-курсів, таких як відсутність місця, часу і ресурсів вчителя, і дозволяє домогтися чудових результатів. Однак через нерозуміння нової форми організації навчальної програми і небажання збільшувати капітальні вкладення в коледжі і університети є психологічний опір новій формі організації навчальної програми. Візьмемо, наприклад, курс лекцій відомого корейського піаніста Лі Джу Хена «Аналіз викладання фортепіано в Азії, Канаді та США». Лекції підсумовуються і демонструються особисто. Метод гри використовується для того, щоб студенти відчули звук фортепіано, навчилися цінувати фортепіанні твори. Виступ із доповіддю підвищує не тільки рівень виступів студентів на сцені, але й їх психологічну якість, зменшує нервозність на сцені.

Велика увага приділяється розвитку в учнів здатності використовувати Інтернет для самостійного навчання. В останні роки мережева інформаційна технологія широко використовується у сфері освіти, долаючи часові та просторові обмеження традиційних офлайн-курсів, учні можуть вибирати курси відповідно до своїх власних потреб у навчанні, щоб по-справжньому реалізує автономне навчання. Більшість викладачів фортепіано мають повною мірою використовувати ресурси для навчання онлайн і поєднувати онлайн та офлайн навчання, щоб підвищити ефективність навчання гри на фортепіано, водночас зміцнити розвиток здатності студентів до автономного навчання.

Висновки. Отже, в процесі дослідження проблеми професійної підготовки вчителів музики в КНР ми дійшли висновку, що з початком ХХІ ст. у китайській освіті пропагується новаторський дух, дедалі більше уваги приділяється вихованню усвідомлених, вдумливих кадрів із високим рівнем навичок. Китайські університети висувають вищі професійні вимоги до педагогів-музикантів. Розробляються та застосовуються абсолютно нові концепції реформування спеціальності «Музична освіта». Велику роль у підготовці вчителів музики відіграє фортепіанне навчання, яке спрямоване на розвиток в учнів самостійного мислення та здатності вирішувати проблеми.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гао Цзяньцзін. Витоки і напрямки розвитку нової системи музичної освіти в навчальних закладах: «Експеримент в рамках реформи національної системи освіти-Групи підготовки за новою системою музичної освіти (навчальні матеріали для внутрішнього користування)» – Акцент на невеликі групи. *Матеріали для внутрішнього користування Інституту музичної освіти Центральної консерваторії*. Пекін, 2013. № 1. С. 198.
2. Лю Цзин. Преимущества новой системы подготовки учителей музыки в учебных заведениях КНР по специальности «Музыкальное образование». *Искусство и культура*. 2017. № 4(28). С. 91–96.
3. Офіційний сайт міністерства освіти КНР: Навчальна програма дисципліни «Фортепіано» для бакалаврату музично-педагогічного спрямування. URL: <http://en.moe.gov.cn/> 音乐教育方向本科生钢琴课程培养方案. (中华人民共和国教育部官方网站)
4. Стандарти музичних дисциплін обов'язкової освіти очної форми навчання (експериментальна чернетка). Пекін : Міністерство освіти КНР: Педагогічний університет, 2001. 30 с.
5. Чжоу Юнь. Формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР: дис. ... д-ра філософії : 011 «Освітні, педагогічні науки» / Харківський національний педагогічний університеті імені Г.С. Сковороди. Харків, 2020. 230 с.
6. Янь Цзе. Система подготовки педагога-музыканта для общеобразовательной школы на кафедре фортепиано в университетах КНР : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 . Санкт-Петербург, 2019. 188 с.